

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: پرستاری داخلی جراحی

عنوان درس: بررسی وضعیت سلامت

نوع و تعداد واحد^۱: نظری - عملی (۰/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی)

نام مسؤل درس: دکتر مریم احسانی

مدرس/ مدرسان: دکتر مریم احسانی و دکتر حانیه غلام نژاد

پیش نیاز/ همزمان: فیزیولوژی

رشته و مقطع تحصیلی: پرستاری/ کارشناسی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: دکترای پرستاری، گرایش آموزش داخلی جراحی

محل کار: دانشکده پرستاری و مامایی

تلفن تماس: ۰۹۱۲۵۳۳۶۵۹۶

نشانی پست الکترونیک: my.ehsani@gmail.com / ehsani.m@iums.ac.ir

^۱نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری - عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

توصیف کلی درس

در این درس، چگونگی انجام مصاحبه با کسب تاریخچه سلامتی و روش های مختلف معاینه فیزیکی دستگاههای مختلف بدن آموزش داده می شود تا دانشجو بتواند بین حالات سلامتی و بیماری، تمایز قائل شود. ضمن آن که در انجام بررسی، توجه به تفاوت های سنی مد نظر قرار می گیرد.

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از توصیف کلی درس در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط استفاده کرد.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

آشنایی دانشجو با روش های بررسی وضعیت سلامت دستگاههای مختلف بدن از سر تا پا و کاربرد مهارت های لازم در ارزیابی مددجو/بیمار

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از شرح کلی درس در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط استفاده کرد.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود فراگیر بتواند:

۱. فرایند بررسی وضعیت سلامت را تعریف کند.
۲. اطلاعات عینی (objective) و ذهنی (subjective) را با یکدیگر مقایسه کند.
۳. روش گرفتن شرح حال و تاریخچه از مددجو و خانواده وی را شرح دهد.
۴. تکنیک های انجام معاینه (مشاهده، دق، سمع و لمس) را توضیح دهد.
۵. معاینه سیستم شکم را توضیح دهد.
۶. معاینه سیستم تنفسی را توضیح دهد.
۷. معاینه سیستم قلب و عروق را توضیح دهد.
۸. معاینه سیستم عصبی را توضیح دهد.
۹. معاینه سیستم عضلانی اسکلتی را توضیح دهد.
۱۰. معاینه سیستم پوست را توضیح دهد.
۱۱. معاینه سرو گردن را توضیح دهد.
۱۲. تکنیک های معاینه را به طور صحیح انجام دهد.
۱۳. شرح حال و تاریخچه مددجو را با روش صحیح اخذ کند.
۱۴. در هنگام معاینه به طور صحیح از وسایل معاینه استفاده کند.
۱۵. معاینه شکم را به طور صحیح انجام دهد.
۱۶. معاینه سیستم تنفسی را به طور صحیح انجام دهد.
۱۷. معاینه سیستم قلب و عروق را به طور صحیح انجام دهد.
۱۸. معاینه سیستم عصبی را به طور صحیح انجام دهد.
۱۹. معاینه پوست را به طور صحیح انجام دهد.
۲۰. معاینه سر و گردن را به طور صحیح انجام دهد.
۲۱. معاینه سیستم عضلانی- اسکلتی را به طور صحیح انجام دهد.
۲۲. به تفاوت های فردی مددجویان، در هنگام بررسی و معاینه آنها احترام بگذارد.
۲۳. به حقوق مددجویان نظیر حق حفظ حریم خصوصی و حق مطلع شدن از انجام هر پروسیجری قبل از شروع آن احترام بگذارد.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

* نکته: جهت تکمیل این قسمت می توان از رئوس مطالب در برنامه آموزشی (کوریکولوم) دوره در رشته مرتبط و همچنین نظر مدرسین استفاده کرد.

رویکرد آموزشی!

□ مجازی^۲ □ حضوری □ ترکیبی^۳

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

□ کلاس وارونه

□ یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

□ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ سایر موارد نام ببرید: فیلم آموزشی تهیه شده با استفاده از نرم افزار Camtasia

رویکرد حضوری

□ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

□ بحث در گروه های کوچک

□ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ یادگیری مبتنی بر سناریو

□ استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)

□ یادگیری مبتنی بر بازی

□ سایر موارد نام ببرید: نمایش تکنیک معاینه سیستم های مختلف بدن بر روی دانشجویان، نمایش فیلم های آموزشی در رابطه با معاینه بخش های مختلف بدن

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود.

لطفا نام ببرید .....

1. Educational Approach
2. Virtual Approach
3. Blended Approach

جدول تقویم ارائه بررسی وضعیت سلامت (نیمسال اول ۱۴۰۱، هشت هفته دوم)

روز و ساعت کلاس: گروه ۱ یکشنبه ها ساعت ۱۳ تا ۱۵

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	روش یاددهی - یادگیری	تاریخ ارائه (یکشنبه)	نام مدرس / مدرس
۱	ارائه توضیحات مربوطه به طرح دوره، برقراری ارتباط، گرفتن تاریخچه و تکنیک های معاینه	پرسش و پاسخ، بحث گروهی		دکتر احسانی
۲	معاینه شکم	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۳	معاینه سیستم تنفس	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۴	معاینه سیستم قلب و عروق	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۵	معاینه پوست و مو و ناخن	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۶	معاینه سیستم عضلانی اسکلتی	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۷	معاینه سیستم عصبی	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۸	معاینه سرو گردن	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد

روز و ساعت کلاس: گروه ۲ دوشنبه ها ساعت ۱۳ تا ۱۵

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	روش یاددهی - یادگیری	تاریخ ارائه (دوشنبه)	نام مدرس / مدرسان
۱	ارائه توضیحات مربوطه به طرح دوره، برقراری ارتباط، گرفتن تاریخچه و تکنیک های معاینه	پرسش و پاسخ، بحث گروهی		دکتر احسانی
۲	معاینه شکم	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۳	معاینه سیستم تنفس	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۴	معاینه سیستم قلب و عروق	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر احسانی
۵	معاینه پوست و مو و ناخن	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۶	معاینه سیستم عضلانی اسکلتی	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۷	معاینه سیستم عصبی	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد
۸	معاینه سرو گردن	پرسش و پاسخ، نمایش شیوه معاینه بر روی دانشجویان، نمایش فیلم		دکتر غلام نژاد

وظایف و انتظارات از دانشجو:

وظایف فراگیران:

- زیر بنای علمی مناسب برای فراگیری مطالب مورد تدریس را کسب کنند.
- در جلسات کلاس درس به طور منظم و بدون تاخیر حضور یابند.
- در صورت برگزاری جلسه درس به صورت آفلاین (از طریق فیلم آموزشی یا پاورپوینت صداگذاری شده) حتما تا قبل از جلسه بعد، محتوای آموزشی ارائه شده توسط اساتید مربوطه را مطالعه کرده و سوالات و اشکالات خود را از طریق ایمیل از استاد مربوطه بپرسند.
- در تکالیف ارائه شده توسط اساتید علاقمندانه و بطور فعال شرکت نمایند.
- تکالیف خود را در زمانهای تعیین شده، ارائه نمایند.

تکالیف دانشجویان:

در این درس دانشجویان موظف هستند، بررسی و معاینه مربوط به سیستم های شکم، تنفس و قلبی عروقی (گزارش اول) و پوست، عضلانی اسکلتی، اعصاب و سر و گردن (گزارش دوم) را روی دو مددجو انجام داده و گزارش آن را در تاریخ معین شده به صورت کتبی از طریق نوید، برای استاد مربوطه ارسال نمایند.

نکته مهم: لازم به ذکر است ارائه تکلیف ذکر شده دارای ۳ نمره می باشد و در صورت ارائه تکلیف مورد نظر در تاریخ ذکر شده، دانشجو نمره مربوطه را کسب نخواهد کرد.

وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس^۱

روش ارزیابی دانشجو:

^۱ وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

▪ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده)^۱
- ارزیابی تراکمی (پایانی)^۲

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

۳ نمره	ارائه تکلیف کلاسی (ارائه ۲ گزارش مربوط به بررسی و معاینه سیستم های بدن)
۱ نمره	حضور در کلاس ها به طور منظم
۱۰ نمره	آزمون پایان ترم (تئوری): (سوالات به صورت چهار گزینه ای، تشریحی و صحیح غلط)
۶ نمره	آزمون پایان ترم عملی در پراتیک (عملی)
۲۰ نمره	نمره کل

- * نکته: ذکر روش ارزیابی دانشجو (شفاهی، کتبی (چهارگزینه ای، درست نادرست، باز پاسخ و غیره)، آزمون های ساختارمند عینی مانند: OSCE، OSLE و غیره) و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار با استفاده از ابزارها (مانند: لاگ بوک، کارپوشه، DOPS)
- * نکته: ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو (جدول سهم نمره براساس طراحی روش ارزیابی دانشجو)
- * نکته: در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

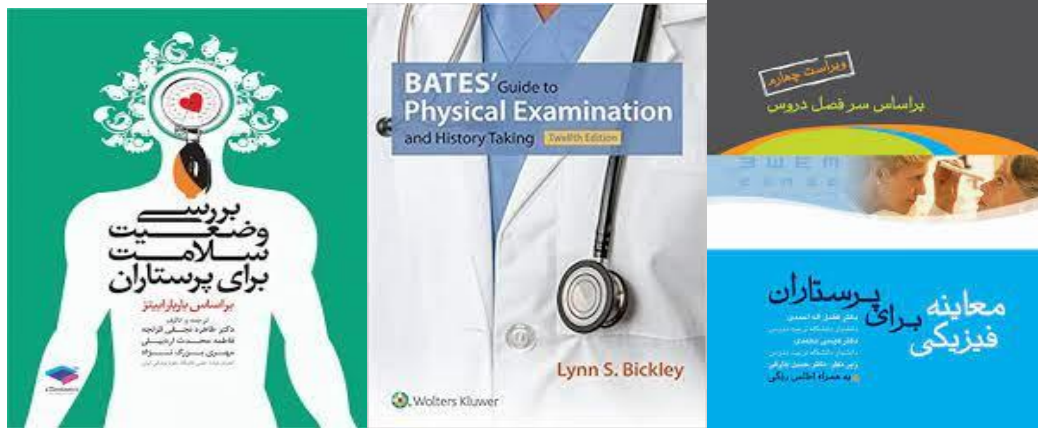
د) منابع برای مطالعه بیشتر:

منابع اصلی درس:

۱. احمدی، فضل الله و محمدی، عیسی: معاینه فیزیکی برای پرستاران. ویرایش چهارم. انتشارات جامعه نگر، ۱۳۹۹.

۲. نجفی، طاهره؛ محدث اردبیلی، فاطمه و بزرگ نژاد، مهری. بررسی وضعیت سلامت برای پرستاران. انتشارات جامعه نگر. ۱۳۹۹.

3. Bickley, LS & Szilagy, PG. Bates' Guide to Physical Examination. 12th edition. Wolters Kluwer, 2017.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

نکات کاربردی طرح دوره های نظری / عملی

پیامدهای یادگیری

پیامدهای یادگیری، ترکیبی از دانش، نگرش، مهارت ها و به طور کلی ویژگی هایی هستند که میخواهیم دانشجویان ما در انتهای دوره داشته باشند. در واقع به لحاظ ساختاری، پیامدهای یادگیری جملاتی هستند که توصیف می کنند در انتهای دوره چه انتظاری از دانشجو داریم و به عبارت دیگر دانشجو در انتهای دوره چه چیزی را باید بداند، درک کند و قادر به انجام آن باشد. برای مثال دانشجوی دکترای تخصصی ... در پایان دوره ... باید بتواند ضمن آگاهی بر ضوابط پژوهش اخلاقی، اصول مرتبط را در استفاده از منابع اطلاعاتی منتشر شده، منتشر نشده و الکترونیکی به کار بندد.

فعالیت های یاددهی - یادگیری

منظور از فعالیت های یاددهی، مجموعه فعالیت هایی است که استادان و دستیاران ارشد در هنگام ایفای نقش استادی، به منظور آموزش بهینه کارآموزان/ کارورزان و فراگیران بر عهده دارند. در این میان، استفاده از راهبردهای یاددهی - یادگیری متمرکز بر روش های فعال و تعاملی، موجب تقویت انگیزه و محوریت یادگیرندگان خواهد شد. نظیر بحث در گروه های کوچک، آموزش مبتنی بر مسأله، آموزش مبتنی بر تیم و روش های خودآموزی و آموزش الکترونیکی.

و منظور از فعالیت های یادگیری، مجموعه فعالیت هایی است که کارآموزان/ کارورزان و فراگیران به منظور ارتقای دانش و مهارت در هر یک از چرخش ها، موظف به انجام آنها هستند.

به عنوان مثال: شرکت فعال در راند^۱، گراند راند^۲ و ژورنال کلاب^۳، ارائه کنفرانس های آموزشی^۴، انجام پروژه و ارائه مباحث در قالب سمینار و سایر موارد ...

روش های ارزیابی فراگیران

ارزیابی فراگیران و کارآموزان/ کارورزان به صورت تکوینی (در طول دوره آموزشی و با هدف ارائه بازخورد و اصلاح عملکرد فراگیر و یا با اختصاص سهمی از نمره نهایی به آن، تأثیرگذار در ارزیابی پایانی دانشجو) و پایانی (در پایان دوره آموزشی به منظور تصمیم گیری و قضاوت در خصوص میزان یادگیری فراگیر) و با بهره مندی از انواع روش های ارزیابی صورت می پذیرد:

- ارزیابی دانش نظری با استفاده از انواع آزمون های کتبی اعم از تشریحی، صحیح و غلط، چند گزینه ای، جور کردنی، استدلال محور و ... انجام می گردد.

1. Round
2. Grand Round
3. Journal Club
4. Didactic Conferences

- **ارزیابی عملکردی^۱** در محیط های شبیه سازی شده برای مثال با استفاده از آزمون بالینی ساختارمند عینی (OSCE)^۲ به عنوان یکی از مصادیق بارز آزمون های ویژه ارزیابی عملکرد می باشد.

نکته: بر طبق برنامه آموزشی دوره های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه ریزی دوره پزشکی عمومی، سهم ارزیابی نظری در دوره کارآموزی نباید بیش از ۵۹ درصد نمره نهایی ارزیابی کارآموزان بوده و در دوره کارورزی نباید بیش از ۲۵ درصد نمره نهایی ارزیابی را به خود اختصاص دهد.

- **ارزیابی در محیط کار^۳** شامل فعالیت هایی است که فراگیران به طور مستقل و یا با راهنمایی استاد در محیط های کار واقعی و آزمایشگاه انجام می دهند. نظیر انجام کارهای عملی مختلف و با استفاده از انواع روش های ارزشیابی در محیط کار مانند:

- ارزشیابی ۳۶۰ درجه^۴
- بررسی پورت فولیو^۵ و لاگ بوک^۶
- استفاده از Global rating form، DOPS، Mini-CEX و سایر موارد با هدف ارزیابی در طول دوره (ارزیابی تکوینی)

Global rating form: این روش در پایان هر چرخش بالینی، توسط عضو هیأت علمی مربوط، در خصوص ابعاد مختلف توانمندی های مورد انتظار دانشجو به صورت کلی، انجام می شود و برطبق برنامه های آموزشی مصوب دوره پزشکی عمومی، در دوره کارآموزی، سهم اختصاص یافته به این روش ارزیابی، حداکثر ۵۰٪ ارزیابی نهایی کارآموز و در دوره کارورزی، حداقل ۴۰٪ و حداکثر ۷۵٪ ارزیابی نهایی کارورز می باشد. این شکل از ارزیابی نیاز به مجموعه روشنی از شاخص های عملکردی دارد که با توجه به ارتباطی که با توانمندی های مورد انتظار برای فراگیران دارند، از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشند. در این روش، عملکرد فراگیر با استفاده از یک مقیاس درجه بندی، در هر یک از حوزه های توانمندی، مورد ارزیابی قرار گرفته و به او امتیاز داده می شود.

Direct Observation Procedural of Skill: مشاهده مستقیم مهارت های بالینی به عنوان روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می انجامد.

Mini Clinical Evaluation Exercise : در این نوع آزمون، یکی از اعضای هیأت علمی، عملکرد فراگیر را در مواجهه با بیمار مشاهده می کند و سپس با استفاده از مقیاس درجه بندی به هرکدام از توانمندی های فراگیر، در فرمی که به همین منظور تهیه شده است، نمره می دهد. در این نوع آزمون انتظار می رود عملکرد فراگیر در طول ترم در چند مواجهه و با استفاده از ارزیابان متفاوت، ارزیابی گردد.

-
- 1-Performance Based Assessment
  2. Objective Structured Clinical Examination (OSCE)
  3. Work place Based Assessment
  4. Multi Source Feedback (MSF)
  5. Portfolio
  6. Logbook